

Lletres Valencianes

Revista del llibre valencià · Número 51 · Juny 2017

**GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ,
INVESTIGACIÓ, CULTURA I ESPORT**

*Conseller d'Educació, Investigació,
Cultura i Esport*

Vicent Marzà Ibáñez

Secretari autonòmic de Cultura i Esport

Albert Girona Albuixech

Directora general de Cultura i Patrimoni

Carmen Amoraga Toledo

ISSN: 1578-4096

Dep. Legal V-2053-2001

© de la present edició:

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport

Av. Campanar, 32, 46015 València

<http://www.ceice.gva.es/web/cultura>

Direcció

Rosario Tamarit Rius

Coordinació

Carmen Pardo

Consell Assessor

Francisca Cerdà Vara

Jaime J. Chiner Gimeno

Rosa A. Codoñer Ballesteros

Secretaria

Raimundo Forner Barres

Administració

Montserrat Ferrer Pereira

Col·laboracions

**Santiago Barrachina, Lluís Alpera, Joe Álamo,
Mercè Climent, Felip Pineda, Víctor Cotlliure,
Paula Pérez, Manel Alonso, Joanjo Garcia,
Maria Iranzo, Clara Berenguer**

Fotografia

García Poveda

Correcció lingüística

Maria Quiles Ruiz

Disseny i maquetació

Eliseo Soriano

ÍNDEX

Crítica

JENNIE (PORTRAIT OF JENNIE), WILLIAM DIETERLE (1948)	5
L'ÚNICA PASSIÓ NOBLE	9
CUERVO NEGRO	11
JO SÓC AIXÍ I AIXÒ NO ÉS UN PROBLEMA	15
AIXÒ VA SER I FOU... ..	17
L'ARQUITECTURA DE LA FICCIÓ	21
GRANS AMICS	23
CHESTER FALLS	27
L'INCERT ALBERG	31
LA QUINA DEL CABANYAL	33

Minicrítica

ÍCAR O LA IMPOTÈNCIA	35
OH! DIETARIS INÈDITS	36

Novetats editorials

NOVETATS EDITORIALS	37
---------------------------	----

Reportatges

FIRA DEL LLIBRE	39
BOLONYA IL-LUSTRADA	47

Fes clic en el títol de la crítica o l'article que vols llegir

Revista Lletres Valencianes núm. 51

JENNIE, UNA PELÍCULA DE FANTASMAS Y NO

Dentro de la nueva temporada de las «Guías para ver y analizar cine» de Nau Llibres se ha publicado recientemente el estudio del filme de William Dieterle, *Jennie (A Portrait of Jennie, 1948)*, a cargo de la investigadora Natalia Vías Trujillo. Sin duda, *Jennie* es una de esas películas que merece el estudio pormenorizado, basado en el análisis fílmico, el contexto sociohistórico y las condiciones de producción, que acostumbra a ofrecer esta colección de marcado carácter didáctico.

A partir de la aportación de abundantes datos en cuanto a la ficha técnica

y artística, así como en relación con las particulares y difíciles condiciones en las que se rodó; junto con un análisis fílmico detallado –acompañado por abundantes capturas de imágenes del mismo filme– y un último tramo de la guía dedicado a la interpretación de los recursos expresivos y narrativos empleados por Dieterle y su equipo; esta «Guía para ver y analizar cine» nos sumerge en el universo fantasmal, lírico y pictoricista que, entre otras características, resalta en esta producción de David O. Selznick –célebre, sobre todo, por *Lo que el viento se llevó (Gone with the Wind, 1939)*–. Está reivindicado como

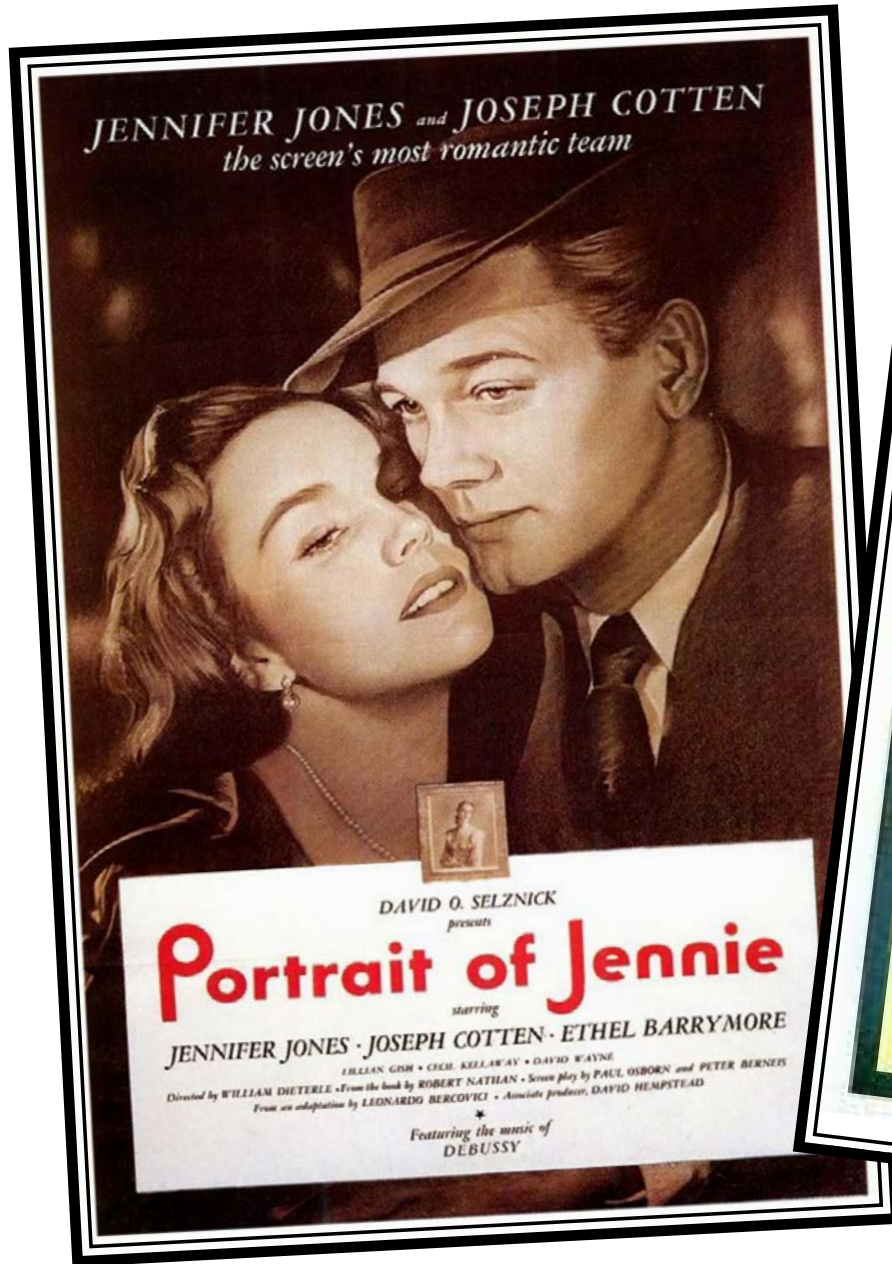
Jennie (Portrait of Jennie), William Dieterle (1948)

NATALIA VÍAS TRUJILLO / Autora

NAU LLIBRES. VALÈNCIA, 2016

«GUÍAS PARA VER Y ANALIZAR» / Col·lecció

154 pàgines / 978-84-7642-990-7 / 12 €

referente de títulos posteriores en los que la obsesión por lo que no existe –o, incluso, lo procedente del más allá, lo muerto–, pero se piensa, se convierte en *leitmotiv*. Y en ese punto, como bien señala la autora, todos los caminos nos llevan a pensar en *Vértigo*. De

entre los muertos (Vertigo, 1958), de Alfred Hitchcock; título con el que guarda ese parentesco pictórico de la relevancia del retrato, elemento fundamental, en ambos casos, para entender la obsesión amorosa hacia el personaje femenino (Jennie/Madeleine),

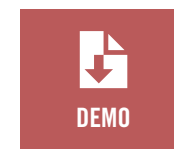
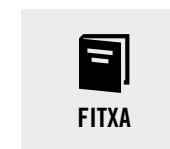
así como la motivación que rige los actos masculinos (Eben y su deseo de trascender como pintor y hacer su obra definitiva o Scottie y la superación de su acrofobia).

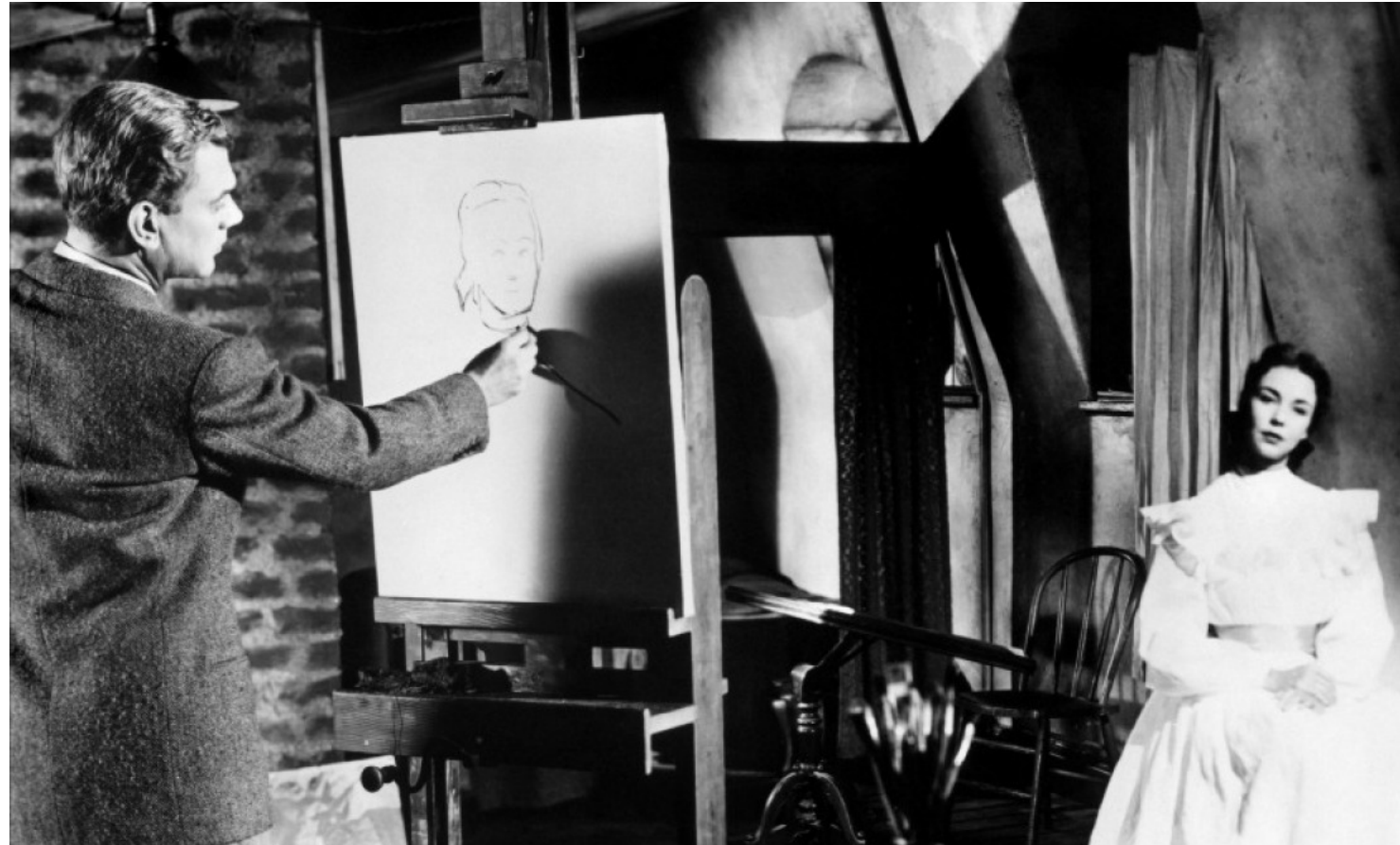
Basada en la novela homónima de Robert Nathan, de 1940, *A Portrait of Jennie* también se inscribe en la corriente de creciente interés en el cine de ciencia ficción de los años cuarenta en Hollywood, pero más que en su vertiente subgenérica –representada, entre otros, por el productor Val Newton y títulos como *La mujer pantera* (*Cat People*, Jacques Tourneur, 1942)– en otra marcada por el esteticismo, a lo que contribuyó decisivamente el trabajo de Joseph August como director de fotografía, nominado póstumamente en los Oscar. Además, los efectos especiales (transparencias, miniaturas o la técnica del *matte painting*) que en este caso sí que recibieron el galardón de la Academia o la música compuesta por Dimitri Tiomkin, contribuyeron a crear una inusual película de fantasmas que, sin duda, anticipa la ruptura con el denominado cine clásico y, por tanto, el advenimiento de la modernidad cinematográfica.

SANTIAGO BARRACHINA

ENLLAÇOS ▾

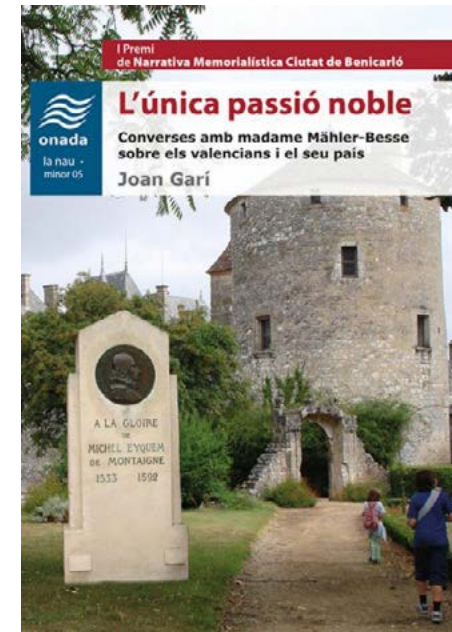

L'ÚNICA PASSIÓ NOBLE

Joan Garí (Borriana, 1965), que ha cultivat diferents gèneres literaris –novel·la, periodisme, assaig–, demostra un cop més la seua passió per aquest darrer gènere. L'assaig és, sobretot per a l'autor borrianenc, on millor es troba a ell mateix, per allò que amb les idees «tempteja, indaga, enumera, presumeix». Garí ens adverteix, ja d'entrada, que el present llibre no és cap estudi tècnic, ni un compendi acadèmic, ni una recensió històrica, ni l'exposició sistemàtica d'una teoria. Senzillament és un assaig, en la línia que van marcar dos dels genis més universals del gènere: Michel Eyquem de Montaigne i Joan Fuster. Precisament, Joan Garí se serveix de mantenir unes converses –més bé hauríem de parlar d'unes confessions de l'autor de Borriana– amb *madame* Mähler-Besse (1920-2012), propietària del castell on l'assagista francès va escriure els

seus famosos *Essais*. Aquestes converses de Garí giren entorn dels valencians i el seu país, principalment.

Un dels temes que més fascina l'assagista Garí és el de la persistència de l'impacte fusterià arran de la publicació de dues de les obres més importants –i polèmiques– de l'escriptor suecà: *Nosaltres, els valencians* i *El País Valencià*, que es publicaren ja fa més de cinquanta anys. Garí creu que el que realment li interessa de l'escriptor suecà és el «projecte utòpic» del mestre –«l'única passió digna»!– més que no pas la posteritat de l'intel·lectual, de l'assagista, tan contestat des del poble gens il·lustrat o pels mateixos polítics. Garí interpreta que la rúbrica del fracàs comporta la constatació victoriosa d'un orgull intel·lectual, en la via de l'estirp del vell Montaigne. L'escriptor borrianenc,

L'única passió noble Converses amb madame Mähler-Besse sobre els valencians i el seu país

JOAN GARÍ / Autor

I Premi de Narrativa Memorialística Ciutat de Benicarló

ONADA EDICIONS. BENICARLÓ, 2016

173 pàgines / 978-84-16505-70-8 / 17 €

al llarg de les «converses», posa força èmfasi, dins la «provisionalitat» dels propis assajos, per «agermanar» Fuster amb Montaigne dins el tarannà dels seus assajos respectius, en la voluntat de viatjar i adquirir coneixences universals i «regurgitar» les cavil·lacions i les emocions adquirides a través d'un sòlid retir a la «torre» o a casa i pair-ho tot

mitjançant aquest gènere literari tan ben triat i desenvolupat. Per la seua banda, Joan Garí s'afegeix, ben orgullós, a l'operació dels mestres esmentats i cerca, així mateix, un refugi propi on subratllar damunt de «bigues de fusta» tot allò que més li ha impactat sobre els viatges, la literatura, la política i les ciències socials.

En definitiva, «les converses» o els monòlegs assagístics de Garí funcionen poderosament damunt d'una lectura atenta entorn dels diversos problemes del nostre país, de la supervivència de la llengua, de la posteritat fusteriana, de les generacions literàries valencianes, dels diferents matisos entre Montaigne i Fuster, sobre la sexualitat i l'homosexualitat del darrer, etc. De segur que passareu molt bona estona amb la lectura d'aquest assaig agosarat. Particularment, m'ha obligat a posar-me de nou de capçalera els *Essais* de Montaigne (en l'edició de Classiques Garnier, París, 1952), així com *El País Valencià* i *Nosaltres, els valencians* de Fuster.

LLUÍS ALPERA

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

VÍDEO

VÍDEO

CUERVO NEGRO

«Temían a los lobos. Los Cuervo eran mucho peores»

El secuestrador de la vela tiene en vilo a la ciudad de Valencia. Gabriel, tras la desaparición de la mejor amiga de su hermana, comienza a sospechar quién se encuentra detrás de estos crímenes... Por otra parte, su familia guarda oscuros secretos y nada podrá impedir que acudan al reclamo de la sangre.

Los Cuervo son una familia bien de Valencia que se dedica a la producción de vino. Se declara católica, apostólica, practicante y es evidente desde el principio que sus miembros están más preocupados por las apariencias que por el mal que anida en su seno. Ojo a este detalle, porque esa fijación por el «qué dirán» o «qué pensarán» es algo que comparten todos sus miembros, de una manera u otra, y se convierte en uno de los factores que permiten a

los autores de las atrocidades disfrutar de una inmunidad casi absoluta.

Sin embargo, ese desvelo por la opinión ajena no es lo único que comparten los miembros de esta peculiar familia, porque desde la matriarca (personaje de enorme relevancia el de la madre y abuela Cuervo) hasta el más joven del clan tienen otra característica en común: el gusto por la sangre.

Y por si con lo anterior no bastase, Anabel introduce un tercer elemento que acaba por condicionar la trama: el fatalismo. Los Cuervo parecen condenados por su condición a comportamientos aberrantes, algo a lo que no se puede sustraer ninguno de ellos, ya sea de forma activa o pasiva, o ambas a la vez.

Cuervo Negro

ANABEL BOTELLA / Autora

EDICIONES BABYLON. ONTINYNET, 2017

284 pàgines / 978-84-16703-09-8 / 16,95 €

Con estos componentes, la autora elabora una historia que discurre en dos marcos temporales distintos aunque con una interacción evidente y donde la acción ubicada en el pasado sirve de aclaración y orientación para el laberinto de sucesos que se desarrolla en el presente.

Gabriel es la voz del presente. Es él quien narra en primera persona las andanzas de un asesino (¿o son más?) que horroriza a la ciudad con su ensañamiento. ¿Estamos, quizás,

ante un psicópata? Es lo que prefieren creer diferentes personajes secundarios, porque necesitamos desmarcar nuestra condición como seres humanos de algunas manifestaciones de violencia. ¿Y qué mejor escudo que atribuir una condición mental anómala al autor de tales actos y despojarlo así de su humanidad?

Tras el perpetrador de los crímenes andan Gabriel y Olga. Un profesor de música y un miembro de las fuerzas del orden, respecti-

vamente. Y pareja, aunque a su manera peculiar. Claro que en esta historia no hay nada ni nadie que no sea peculiar. Gabriel es un Cuervo. Y si Olga está con él, es porque tomó una decisión en el pasado que unió su destino al de Gabriel. Al destino de los Cuervo.

Al escenario de las pesquisas de los dos amantes va llegando el resto del elenco familiar. Los Cuervo. Cada miembro tiene su papel, más o menos protagonista, y ya anticipamos que es complicado encontrar entre ellos a un personaje de esos a los que solemos definir como inequívocamente buenos. Es, posiblemente, uno de los valores más sólidos de *Cuervo negro*: la ambigüedad de sus intérpretes. Es cierto que en algunos casos no hay duda sobre su condición y, si no la hay, es porque su perversidad es evidente.

La otra línea temporal, la que arranca en el pasado, la vamos a recorrer de la mano de Bárbara, madre de Gabriel. Es aquí donde nos sumergimos de lleno en la atmósfera emponzoñada de la familia, donde hallamos pistas y explicaciones sobre los crímenes que tienen lugar en el presente y sufriremos un escalofrío tras otro ante la sucesión de aberraciones.

Los dos narradores deshilvanan su narración en primera persona. No se señala quién habla al principio de cada capítulo, pero tampoco es necesario hacerlo, el lector identifica enseguida quién es, lo que es indicio

de la sólida construcción, tanto de Gabriel como de Bárbara.

CONCLUSIÓN

«Me opongo a la violencia porque cuando aparece para hacer bien, el bien solo es temporal; el mal que hace es permanente». Gandhi.

Recordé la cita de Gandhi al acabar de leer *Cuervo negro*. Por lo del mal permanente. Un

mal que retoza en abusos, rencores, desafectos y odios extremos donde nadie se libra de las consecuencias del empleo de la violencia.

Los personajes están tallados a golpe de cincel en los que no cabe el término medio. Es una historia de negros, como los cuervos a los que hace alusión constante. De malos, peores y perversos hasta límites inconcebibles. Cabe preguntarse si hay algún personaje bueno en el buen sentido de la palabra. Y

sí, lo hay, aunque cueste reconocerlo entre tanta maldad.

Es difícil empatizar con los intérpretes de la obra y no es que les falte atractivo, aunque sea morboso; es más bien porque protagonizan las mayores barbaridades, ya sea como ejecutores o víctimas. Aunque a lo mejor no es su papel de verdugos lo que nos repele, sino al contrario: es posible que sea porque todos, verdugos o no, acaban siendo víctimas de sus propios actos. Sí, de hecho casi todos

los verdugos de la historia –y son legión– han sido, o son, o acaban siendo víctimas. Y los castigos son de todo menos amables.

Anabel Botella nos sumerge en una realidad que probablemente no esté muy lejos de nuestra cotidianidad, pero que ignoramos como si perteneciese a otra dimensión. El ser humano comete atrocidades que preferimos observar desde la distancia, igual que un espectáculo circense que nos entretiene, pero del que nos negamos a reconocer que somos parte.

El problema es que la autora acaba por desvelarnos que aunque solo seamos espectadores de esa violencia eso ya significa que somos parte de ella.

Cuervo negro es una novela que se define como de género negro y en el sentido que denuncia miserias sociales como los abusos infantiles, la violencia de género, la corrupción y, sobre todo, la hipocresía de una sociedad que, como decía antes, prefiere ejercer de espectador porque así no forma parte de esa violencia, por lo tanto, el calificativo de novela negra está bien aplicado.

Como colofón quiero comentar que me sorprende la versatilidad de Anabel Botella. Tiene un sólido bagaje como autora de literatura romántica, fantástica e infantil, ahora sorprende con una novela sólida de un género muy alejado de los anteriores y con una ambientación y personajes de una oscuridad opresiva.

Espero que muchos compartan la historia de Anabel Botella y la disfruten porque es una autora a la que vale seguir.

J.E. ÁLAMO

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTORA

VÍDEO

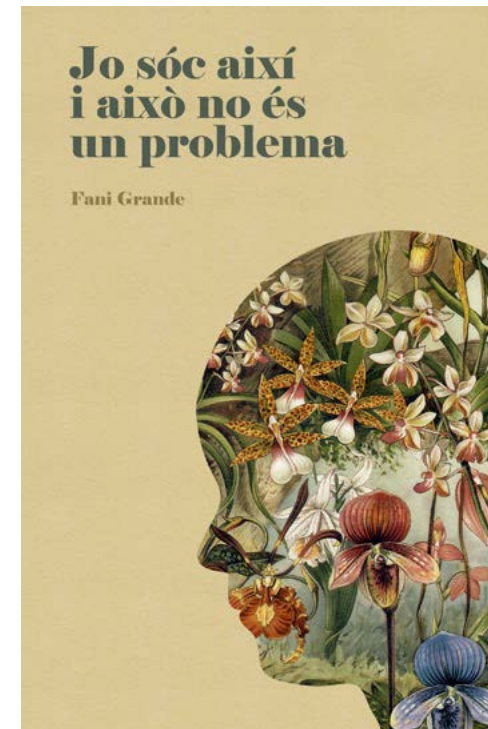
DEMO

UN ESPILL ON TOT(E)S HAURÍEM DE MIRAR-NOS

El retrat d'una realitat complexa, viva, dinàmica, diversa, que ens allibera de prejudicis, estereotips i pors, alhora que ens convida a la reflexió, a la lluita i –per què no?– a trencar totes les etiquetes. Un llibre necessari, un espill on tot(e)s hauríem de mirar-nos.

Jo sóc així i això no és un problema és un llibre necessari, un espill on tot(e)s hauríem de mirar-nos; una crítica a una societat, de vegades injusta, que necessita classificar-ho absolutament tot i desestima el que no porta un paperet enganxat amb el seu nom. I dic a propòsit la paraula *desestimar*, amb el doble sentit de «no acceptar» i de «no tenir estima a algú o a alguna cosa».

Sembla mentida, però en ple segle XXI el col·lectiu trans encara ha de lluitar perquè l'OMS i els manuals de psiquiatria traguén la lliure elecció de vida de la llista de malalties o trastorns mentals, com va succeir amb l'homosexualitat en el seu moment. Per no dir que les persones trans necessiten un certificat mèdic per a ser elles mateixes i la seua identitat depén d'un full de ruta escrit per uns altres.

Jo sóc així i això no és un problema

FANI GRANDE / Autora

VINCLE EDITORIAL. VALÈNCIA, 2017

«VINCLE LITERATURA», 2 / Col·lecció

109 pàgines / 978-84-617-9826-1 / 15 €

Afortunadament aquest llibre està ple d'estima. En primer lloc, la que manifesta la seua autora, que ha bastit aquest llibre des del respecte, la igualtat i la llibertat. Arran d'un encàrrec, va voler conèixer a fons –i donar-nos a conèixer– la realitat que viuen les persones trans a través del seu testimoni directe o dels qui els acompanyen en la seua lluita –la de viure segons el seu sentir essencial: amb el seu sexe sentit–, els comprenen, els animen i, sobretot, els estimen: pares, iaïos, amics, parella... En ocasions m'he sentit com si l'autora m'haguera convidat al seu despatx de grans finestrals amb vistes al centre de València i aroma de café i galetes per escoltar totes aquestes converses. No seria just dir-ne entrevistes, perquè és evident que han sigut alguna cosa més que una reunió entre dues parts per parlar d'un tema

en concret. Fani Grande ha sabut traslladar al paper –com de segur ho ha fet amb cada persona que ha entrevistat– empatia, afecte, emoció... Estima!

Encara que el llibre comença amb una mort –no escriuré *suïcidi*–, la d'un jove trans que no va poder suportar la transfòbia a què va estar sotmés, està ple d'esperança, de positivitat i de vida; de totes les vides que s'hi relaten, més o menys ficcionades, que lluiten per una existència digna, per una identitat, per no haver de lluitar per ser. Perquè, com escriu Fani Grande al principi del llibre, «*Ser* hauria de ser un dret. *Ser* hauria de ser un verb que no s'hauria de conjugar junt amb el verb *conquerir* en el cas de les persones trans, que han de conquerir cada dia el seu ser».

I és que les varetes màgiques no sempre tenen forma d'estrella de deu puntes –com la de la història de Mila–, de vegades són un conjunt de fulls impresos i apegats, que en llegir-ne el contingut ens transformen. No sé si per màgia o perquè, afortunadament, tenim consciència. Ja des del primer «relat» se'ns convida a la reflexió: la diversitat és una assignatura pendent que tenim com a societat. La lluita del col·lectiu trans hauria de ser la lluita de tots, perquè ser trans no és una cosa que els passa als altres, és una cosa que passa en la societat i aquesta societat necessita abraçar la diversitat com l'única eixida possible a la intolerància, que és la llavor de la transfòbia. Citant de nou l'autora: «La diferència és un guany per al conjunt, és una oportunitat d'impregnar-ho tot d'aire nou i de renovar-lo, d'ampliar els contorns. La diferència enriqueix l'homogeneïtat i el resultat són uns finestrals més grans per on entre més llum on tothom pot respirar sense ofegar-se».

MERCÈ CLIMENT

ENLLAÇOS

FITXA

AUTORA

IL·LUSTRADORA

VÍDEO

LA TRANSFIGURACIÓ DEL TALENT

Un gat acaça un dragonet que, alhora, acaça una falena. És una nit d'estiu i la finestra de l'habitació està oberta. De sobte, les tres bestioles es veuen sorpreses per una gran tempestat, amb pluja i trons i un fort vent. Atemorides, decideixen deixar de banda temporal-

ment la cadena tròfica per arrecerar-se mútuament: «Deixem-ho córrer, / no cal fer cap extrem, / enllà la tramuntana / ens menjarem!». És una de les dotze històries divertides i carregades de sensibilitat que componen *Això va ser i fou...* (Andana, 2016), un deliciós recull de faules en vers escrites per Empar de Lanuza, autora amb una llarga trajectòria en literatura infantil, i il·lustrades per Paulapé, els dibuixos de la qual resultaran ben familiars a qualsevol que s'haja interessat pel panorama de la il·lustració a València.

Això va ser i fou... és un d'eixos llibres que no menystenen la intel·ligència dels lectors més menuts. I eixa característica que tant s'agraeix la converteix en una obra que permet ser gaudida també pels no-tan-menuts (és

Això va ser i fou...

EMPAR DE LANUZA / Autora

PAULAPÉ / Il·lustradora

ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ 2016

«VAGÓ DE VERSOS» / Col·lecció

72 pàgines / 978-84-16394-34-0 / 9 €

a dir, nosaltres, els majorots). Empar de Lanuza construeix uns romanços sorprenents, lleugers i jovials en alguns moments i plens de tendresa en altres, amb un vocabulari ric i unes rimes juganeres, quasi sempre amb un animallet com a protagonista (excepte en el cas del divertit 'El cabasset', en què el màgic Xafrà llança una maledicció a qualsevol que gose tocar el contingut d'un cabàs ple de fruita). Són uns textos que adquireixen noves dimensions a través de les il·lustracions de Paulapé, que enriqueix cada relat amb els seus dibuixos característics i estimula el potencial imaginatiu dels lectors (de nou, xiquets o no-tan-xiquets) amb una proposta visual atraient que es recrea en els detalls més entranyables de cada faula (si teniu l'oportunitat de contemplar la il·lustració del

rossinyol i el teuladí que canten junts a la Xina o la de la burreta que duu una jaqueta carregada de lliris, per exemple, sabreu exactament de què parlar).

Les obres d'Empar de Lanuza i de Paulapé es complementen a la perfecció, com si des de sempre hagueren estat concebudes amb eixe propòsit. Un harmoniós enteniment que no hauria de ser motiu

Tan feliç
l'ocellet se sentia
que volia cantar
nit i dia.
Pare i mare
digueren amb paciència:
-Açò és cosa de ciència!
I el portaren
a un senyor doctor
perquè guarís
l'esperit del tenor.
Mirat de dalt a baix
per aquell metge,
el qual va dir:
-No,
no està mal del fetge,
ni de la lleterola,
ni han de pensar vostés
que li fluixege,
potser, la testerola.

Els he de dir
i amb molta alegria
que aquest gafarronet
que m'han portat
no pateix,
no senyors,
cap malaltia:
-És un rossinyolet!
I fet i fet,
el conte s'ha acabat!

d'estranyesa, ja que les autores d'*Això va ser i fou...* són mare i filla. L'inevitable creuament intergeneracional entre les trajectòries de l'escriptora i la il·lustradora és digne de celebració i fa evident una veritat universal: el talent no es crea ni es destrueix, es transforma. El do de la mare per a crear personatges i històries memorables es converteix, en el cas de la filla, en la capacitat de traslladar-nos als mons més diversos per mitjà dels seus dibuixos fascinants. Amb un equip així com a punt de partida, què podia eixir malament?

FELIP PINEDA

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTORA

IL·LUSTRADORA

VÍDEO

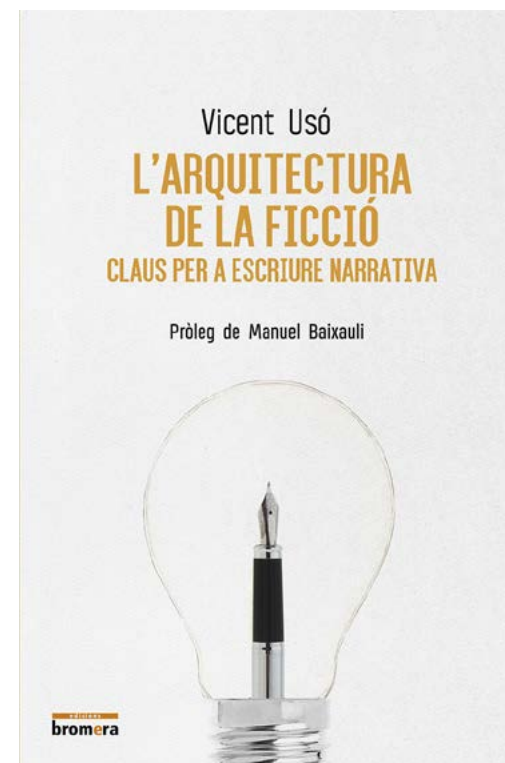
ELS SECRETS DE LA FICCIÓ, AL DESCOBERT

Fruit de la seua experiència com a novel·lista i del seu ofici de professor d'escriptura creativa, Vicent Usó publica un exhaustiu manual de tècniques narratives.

«**V**aig baixar l'escala com si fos una escala que s'acabés molt lluny i, a l'acabament, hi hagués l'infern. Feia anys que no l'havien pintada. I si es duia un vestit fosc i fregava la paret, la paret l'emblanquinava. Fins a l'alçada de braç era plena de dibuixos, de ninots i de noms; tot mig esborrat. Només es veien clares les balances, perquè el que les havia dibuixades les havia marcades molt

endins. El passamà era humit i enganxós...» (Mercè Rodoreda, *La plaça del diamant*).

«Odiava el regust amarg de la humiliació, no concebia sotmetre's a ningú, ans al contrari, es preuava internament de no perdre mai el control de la situació, de l'habilitat que posseïa per fer creure als altres que podien controlar-la. Detestava l'afecció d'angoixa i pensar que la dominava i intentà recuperar

L'arquitectura de la ficció

VICENT USÓ / Autor

EDICIONS BROMERA. ALZIRA, 2017

460 pàgines / 978-84-9026-719-6 / 19,95 €

la serenitat, el vigor, la fredor esquerpa que l'havia protegida del món fins al moment, recobrar la capacitat de senyorejar, de prevaler, de doblegar, de soberguejar, de superar, de reprimir...» (Anna Moner, *Les mans de la deixebla*).

Heus ací dos passatges narratius amb gran força literària, producte de dues escriptores amb talent en diferents circumstàncies. Quina és la diferència? Que en el cas de *La plaça del diamant*, l'autora ha escollit mostrar els

fets, sense interpretar-los. En canvi, en *Les mans de la deixebla*, l'escriptora ha optat per oferir-se al lector, com una mèdium, explicant-li els sentiments de la protagonista. Qualsevol que s'haja enfrontat al fet de narrar sabrà que l'escriptura està plena de petites decisions com aquesta. Naturalment, no és igual mostrar que interpretar: en el primer cas es deixa llibertat al lector perquè hi traga les seues pròpies conclusions; en el segon, s'orienta el lector cap al camí que prèviament ha escollit l'escriptor. Què és millor?

Depén. Però l'escriptor ha de saber quina és la millor tècnica que s'acobla a les seues motivacions més profundes.

Per dilucidar aquesta mena de dilemes i ensenyar els pros i els contres de tot plegat ha escrit Vicent Usó *L'arquitectura de la ficció*.

Es tracta d'un manual molt complet on s'aborden tots els aspectes necessaris per a escriure una narració: els nivells de realitat, el temps del relat, l'estructura, el punt de vista, els personatges, les veus del discurs, el conflicte literari i la gestió de la informació.

Usó s'hi mou amb soltesa, producte de la seua llarga experiència com a novel·lista. Com ja va fer Jaume Cabré en *El sentit de la ficció*, és lògic que un escriptor perfectament foguejat en l'àmbit narratiu senta la necessitat de transmetre el que hi ha après per ensinistrar els jòvens aprenents d'escriptor. El resultat és un manual ben útil, que pot servir d'obra de consulta i d'on es poden aprendre molts d'aquests detalls que, després, el lector haurà d'ignorar. Els secrets de la ficció, al descobert.

VÍCTOR COTLLIURE

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

DEMO

ATENCIÓ, FRÀGIL

Bir és un xiquet de costums. Cada dia juga amb el seu estimadíssim Eti dalt de la seua muntanya preferida, el Puigdecop. Només els calen unes caixes de cartó i tota la imaginació del món. A Bir li agrada la seua rutina. La repetició dels mateixos patrons l'ajuda –probablement– a acceptar un món sovint difícil d'entendre.

Per això la seua pau trontolla amb l'arribada de Xu. Els seus esquemes canvien i, mentre intenta acomodar-se a la nova realitat, es desestabilitza, se sent desplaçat i finalment decideix aïllar-se.

Però Eti –que el vol massa– i Xu –que ha hagut de fer un esforç titànic per a atrevir-se a acostar-se als dos xiquets amb la seua caixa de cartó– no estan disposats a perdre el seu amic Bir. Saben, tan menuts com són, que la vida els ha presentat una magnífica oportunitat que no volen desaproveitar.

Grans amics és un llibre sobre la fragilitat i la fortalesa dels vincles humans, sobre la vulnerabilitat a què ens

Grans amics

LINDA SARAH / Autora

BENJI DAVIES / Il·lustrador

ANNA LLISTERRI / Traductora

ANDANA EDITORIAL. ALGEMESÍ, 2016

«ÀLBUMS IL·LUSTRATS LOCOMOTORA» / Col·lecció

32 pàgines / 978-84-16394-31-9 / 14,90 €

BENJI DAVIES

exposen –de vegades– els petits grans canvis, sobre la por a allò desconegut, sobre la possessió i la gelosia i els efectes nocius que poden arribar a provocar. I és que sovint el temor a la transformació convida a passar tot de fantasmes que, quan s'instal·len, no fan més que bloquejar la possibilitat d'allò que encara no coneixem i que pot obrir-nos un món nou.

Grans amics ens conta què passa quan vencem les nostres inseguretats, quan ens atrevim a travessar una frontera, quan ignorem les veus dels fantasmes que ens diuen que tot anirà malament i que farem millor si ens quedarem com estem. Ens parla de la tendresa de l'acollida, del respecte cap a les necessitats i els ritmes dels altres, dels regals inesperats que tot ho capgiren i

de com els canvis ens fan créixer si sabem abraçar-los.

Ens parla, en definitiva, de l'estima. I creiem tan necessari reivindicar totes les formes d'estima en el món on vivim, que no podem més que recomanar la lectura d'aquest llibre a grans i menuts, sols i acompanyats. Perquè al remat, i sense por a descobrir-vos

el final de la història, tres grans amics són, sense cap mena de dubte, molt millor que només dos.

Grans amics és, doncs, un llibre de temes majors, dels que han inspirat les grans novel·les de la història. Tanmateix, estan tractats magistralment per Linda Sarah de la manera més senzilla i amable que es poguera imaginar i això fa que la lectura del llibre siga lleugera i –si em permeteu el símil pastisser– fins i tot esponjosa. I per si tot

això fóra poc, les imatges de Benji Davies, amb el cromatisme exquisit que caracteritza el seu treball i unes pàgines compostes de manera equilibrada i riques en detalls, quasi ens fan sentir la brisa i les olors de la muntanya –que és el quart personatge de la història– i ens transporten a les vesprades eternes de les vacances infantils, quan repetíem una volta i una altra «a casa no»

PAULA PÉREZ I DE LANUZA

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

IL·LUSTRADOR

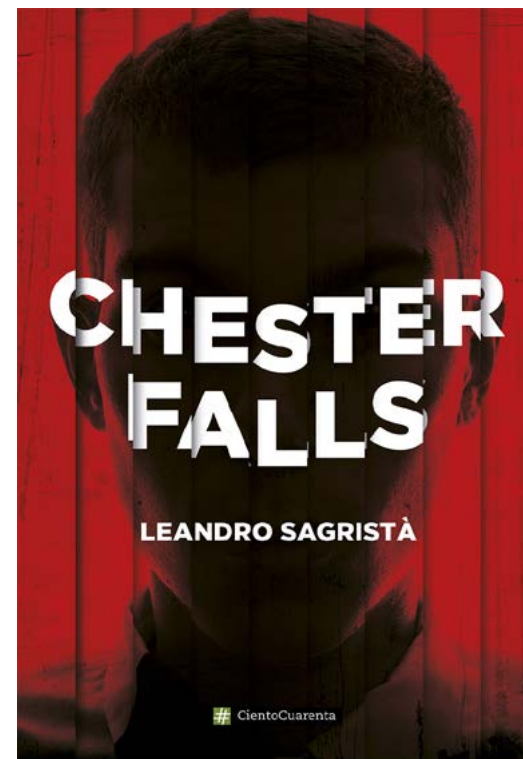

CHESTER FALLS

No es fácil comentar *Chester Falls* sin caer en los tópicos o, por el contrario, desvelar detalles de la trama que el lector no querrá conocer de antemano. Como aficionado a las letras, tengo que confesar que profeso una enorme inquina hacia comentarios o reseñas que revelan aspectos de la historia que quiero descubrir por mí mismo, por lo que pondré especial cuidado en no cometer ese error aquí. Porque una de las bondades de *Chester Falls*, entre otras muchas, es que es una obra que no querrás dejar de leer a modo de explorador, con el ansia y la necesidad de conocer qué se oculta en la página que sigue a la que estás leyendo. Aunque por otra parte, tampoco querrás llegar al final y abandonar el mundo creado por Sagristá, al que te habrás habituado, a pesar de que no es, quizás, un mundo agradable... Vaya entonces por delante que el comentario que hago a continuación, hablará poco o nada de la historia y dejará el placer intacto para el lector.

Eso sí, me gustaría empezar comentando que no estamos ante una novela romántica, aunque se habla de amor; ni es un *thriller* policíaco, a pesar de que se cometen crímenes; ni juvenil en sentido estricto, aunque de jóvenes en entorno universitario se habla en *Chester Falls*. Y esa es otra de las cualidades de la novela: no admite etiquetas y las admite todas. Así que esto va a gusto del consumidor, pero mi consejo es que se disfrute del libro igual que de una de esas tardes repentinas donde todo parece venirnos de cara sin que sepamos, ni nos importe el porqué.

Uno de los mayores aciertos de *Chester Falls* es que está escrita en primera persona, ya que Sagristá es un autor capaz en la creación de personajes: los hace creíbles, compactos y, sobre todo, próximos y humanos, con lo que el lector desarrolla sin mayor dificultad sentimientos hacia ellos, ya sean de aceptación o rechazo. Y eso nos pasa con Pol Tamayo,

Chester Falls

LEANDRO SAGRISTÀ GARCÍA / Autor

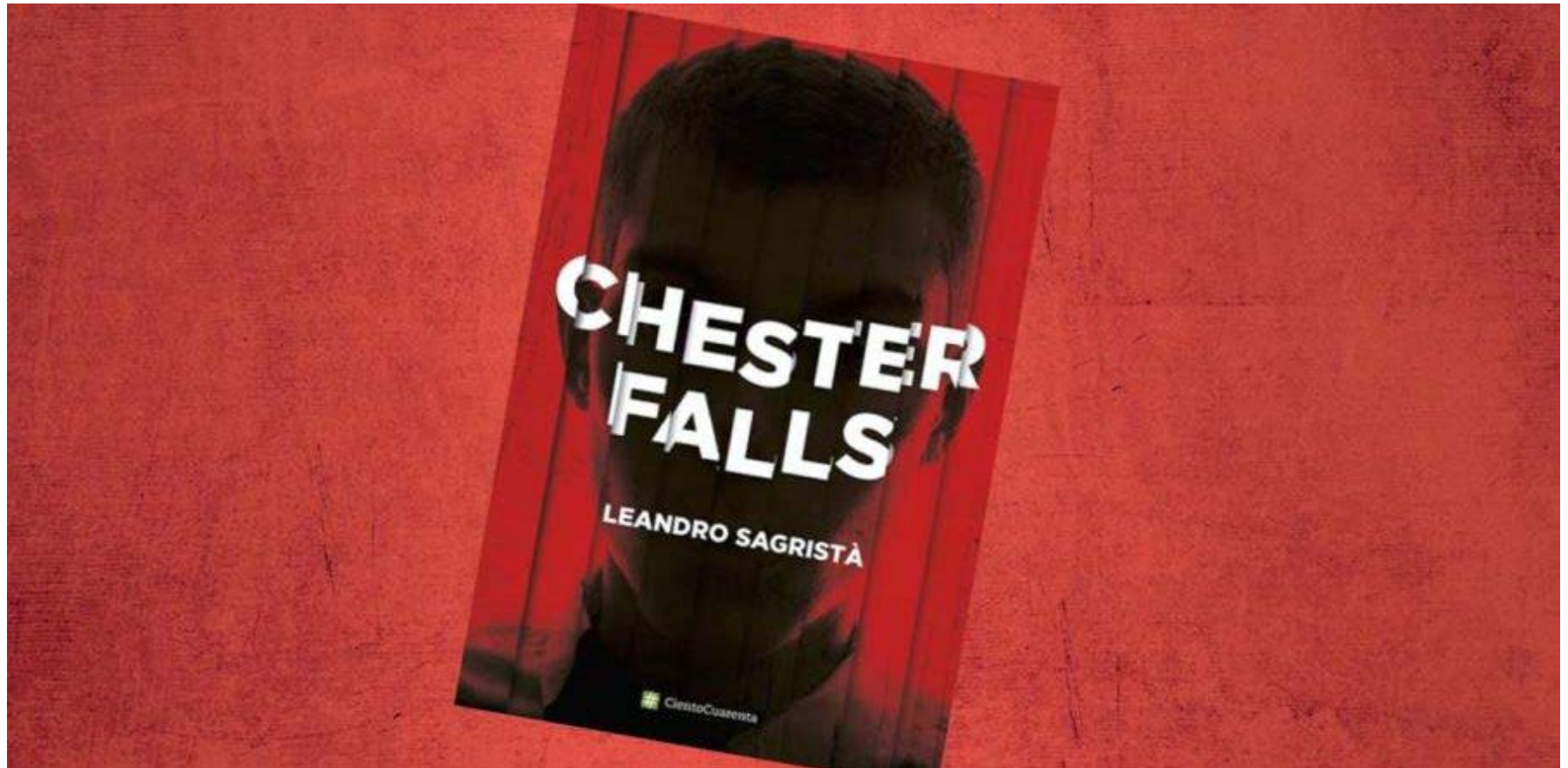
ALGAR EDITORIAL. ALZIRA, 2016

416 pàgines / 978-84-94311-34-5 / 19,95 €

el protagonista, con quien conectamos enseguida: entendemos su punto de vista, los motivos que le llevan a actuar como lo hace, sus sentimientos, sus sueños, sus pasiones y vicios (que son de lo más variado y que practica como llevado por la casualidad). Ojo, que digo que conectamos con Pol, no que simpaticemos necesariamente con él. Y valoro este último aspecto, porque siempre es más sencillo crear un personaje «majo» con el que creemos que el lector conectará con

más facilidad. Pol no es majo ni lo contrario. Es un personaje complejo, con multitud de capas que él mismo descubre conforme se relaciona con su entorno a lo largo de las páginas en las que nos relata lo que va ocurriendo durante su estancia en la pequeña población de Chester Falls y en la universidad vecina. Y la exploración a la que hacía alusión antes se convierte en una aventura adictiva que seguimos de la mano de su protagonista.

Ya he comentado lo apreciable que resulta el esmero del autor en la concepción de los personajes que se cruzan en la vida de Pol; esfuerzo que es tan concienzudo en los principales, Chuck, Steve y Parker, como en los secundarios, el padre de Pol, Cindy, Somerset, Shepard, Richards, e incluso los terciarios, Alicia, Randy Phelps... y así resulta sencillo dejarse llevar por unos acontecimientos que parecen suceder ajenos a la voluntad de Pol, quien nos relata su vida en la población

CientoCuarenta

Un lenguaje ágil, una trama bien cohesionada, unos diálogos frescos, vivos y bien ambientados, convierten a *Chester Falls* en una obra que atrapa desde la primera página.

Pol Tamayo rememora en estas páginas un pasado marcado por la traición de la que es víctima y por la que acaba pagando un precio muy elevado.

Los excesos de juventud, la amistad mal entendida, la deslealtad y la intriga se entremezclan en este relato, un viaje iniciático que se encamina con oficio hacia un final irremediable y, al mismo tiempo, sorprendente.

americana con cierta resignación fatal, independientemente del desenlace de la historia.

Y sin desvelar nada de ella, que lo prometido es deuda, sí puedo comentar que la historia comienza con una pérdida, se desarrolla como una búsqueda sin mapa y tiene un desenlace propio de un *thriller*. Y ese guiso de letras, estilos y géneros, lo adereza Sagristá con amistad, amor, traición y bastante egocentrismo. Sus personajes apenas dan un paso que no sea pensando en ellos mismos; son seres solitarios, con carencias profundas a nivel afectivo que buscan desesperadamente algún compromiso que ponga fin a su soledad, pero con la paradoja de que son incapaces de entregar lo indispensable en una relación como para que fructifique. En ese sentido, lo más llamativo es que las tres personas que mayor impacto afectivo ejercen sobre nuestro protagonista, Pol Tamayo, sean Travis (un *pater putativo* relevante que pone mucho de su parte, pero... Bueno, eso ya es cuestión de leerlo), la madre ausente y un amor platónico. Es decir, tres relaciones que requieren escaso o ningún compromiso.

El estilo de *Chester Falls* al principio sorprende por lo formal, la riqueza del vocabulario y algunos de sus discursos aparentan ser algo afectados, con alusiones literarias, pictóricas y su verborrea específica. Sin embargo, lo que en principio podría lastrar el discurrir de la obra acaba por conseguir todo lo contrario, y es una delicia comprobar

cómo un estilo que algunos considerarían inapropiado para una novela de estas características (a vueltas con las etiquetas) funciona a la perfección y encaja sin mayores problemas en la lectura, lo cual dice mucho y bien del autor.

Tengo la costumbre de tomar nota de aquellas frases que me llaman la atención y de incluir algunas a modo de citas en los comentarios que hago. Ahí van algunas de las muchas que me han gustado, sin que desvelen nada relevante:

«... esa clase de tristeza que a ciertas personas se les adivina por igual cuando lloran que cuando sonríen, cuando caminan que cuando comen, cuando se sirven una copa que cuando encienden un cigarrillo».

«Era mujer y bella. No tenía nieve sobre los años». (Versos citados por Sagristá, obra de José Agustín Goytisolo, aunque no se alude al autor en el libro).

«He matado a hombres en la guerra que no me habían hecho nada y no he sentido el más mínimo remordimiento, así que imagínate lo que sería capaz de hacer contigo, pedazo de mierda».

Dudo mucho que *Chester Falls* defraude a sus lectores, tanto es así, que la recomiendo sin tapujos ni peros. Hay que leer a este autor.

J.E. ÁLAMO

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

DEMO

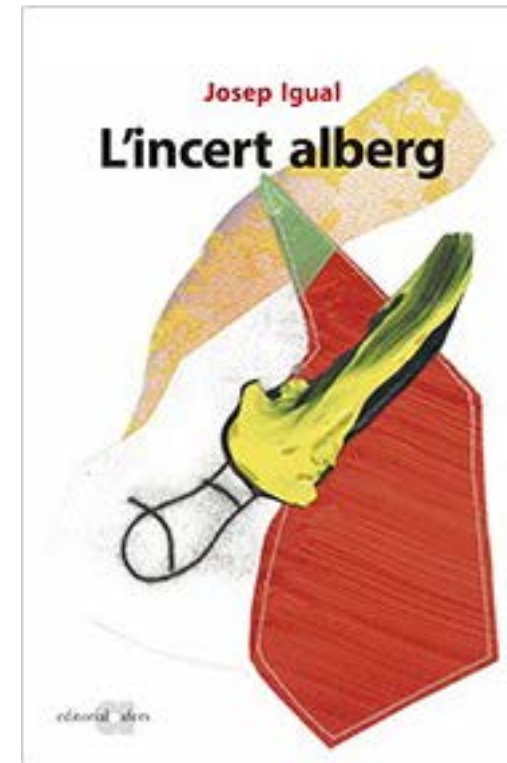
L'ALBERG AL BELL MIG DEL CAMÍ

Josep Igual és un escriptor polièdric: poeta, narrador, assagista, articulista, i totes les seues vessants convergeixen en *L'incert alberg*, un dietari en el qual ens narra un any important en la seua vida marcat per la rutina de l'home que viu per a la literatura i, sobretot, per dues grans pèrdues personals. Un dietari ric i intens d'un escriptor brillant i compassat amb el temps que li ha tocat viure.

Just abans d'iniciar una entrevista, la jove periodista, mentre pren notes, distreta, pregunta: «Primer escriptor o cantant?», a la qual cosa Josep Igual li contesta, amb parsimònia, estudiada: «Primer, lector». Efectivament, un bon escriptor és sobretot un gran lector. Josep Igual (Benicarló, 1966) ho és i ho demostra una vegada més en el seu darrer llibre, *L'incert alberg*, el dietari que resumeix les seues vivències, emocions, interessos... al llarg de l'any 2011. Lector que va

anotant les impressions sobre les lectures i relectures que fa durant aquells dotze mesos i que aporta, a més de la seua opinió, dades i anècdotes sobre les obres i els seus autors. Lector que, quan escriu, podem seguir-li el rastre d'altres escriptors que el precediren, com ara Josep Pla, de qui és hereu. Lector que ens va oferint citacions de diversos autors.

A més, he d'afegir que és amant de la música, un melòman amb un gran

L'incert alberg

JOSEP IGUAL / Autor

EDITORIAL AFERS. CATARROJA, 2016

«LITERATURES», NÚMERO 9 / Col·lecció

310 pàgines / 978-84-16260-23-2 / 18 €

coneixement de l'anomenada música culta, però també de la música popular. Un melòman amb un criteri propi.

Hi seguiria el qualificatiu d'observador, d'home tranquil que mira la seua realitat més propera i que en trau conclusions. Dins d'aquesta vessant, caldria afegir la de meteoròleg; un meteoròleg líric, concís, capaç de resumir el cel amb el qual es troba cada matí en llevar-se amb una o dues frases d'una gran força poètica, que lliga sovint amb el seu estat d'ànim. «Claror sense màcula. Tebior somiadora. L'aroma de salabror i cor-

des podrides del port arriba al nostre rusc» (deixeu-me que em traga el barret).

Conversador a peu de carrer, al bar davant d'un café, a peu d'obra on sempre dialoga amb ell i amb els seus autors de referència. En aquest apartat, Josep Igual, que viu i es mou a cavall entre el sud de Catalunya i el nord del País Valencià, aprofita les xarxes socials per a mantindre contacte directe i diàleg constant amb intel·lectuals de tot arreu. És interessant com ens descriu, en aquest diari, l'ús que fa de les anomenades noves tecnologies, les converses que manté i els

debats en els quals s'implica, i ens ofereix una imatge gens banal d'aquestes xarxes endimoniades on sovint tenim la impressió que llancem al buit de l'ociositat el nostre temps i les nostres energies.

Josep Igual, que és de la meua generació, ha arribat a una etapa de la vida en la qual la Parca comença a fer forat i a omplir-nos d'absències doloroses. Absències de referents intel·lectuals, d'amics i còmplices, i de familiars molt pròxims. Ell en va fent relació fins que la proximitat és tan gran i el dolor tan immens que l'emoció i els sentiments que el prenen afecten la seua prosa, però no la seua capacitat de connectar i commoure el lector. Trobem el creador, l'interpret en el seu cau. Un creador que no sols ens parla dels nous projectes, sinó també de les impressions que li ofereixen els seus lectors sobre obres anteriors, majoritàriament de *Quaderns deltaics* (2009), que m'apunte com a lectura pendent. Hi ha també el músic que fa dits amb la guitarra, que compon cançons, que fa versions musicals de poemes d'altres, que xafa carretera i torna a casa a hores intempestives.

MANEL ALONSO I CATALÀ

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

VÍDEO

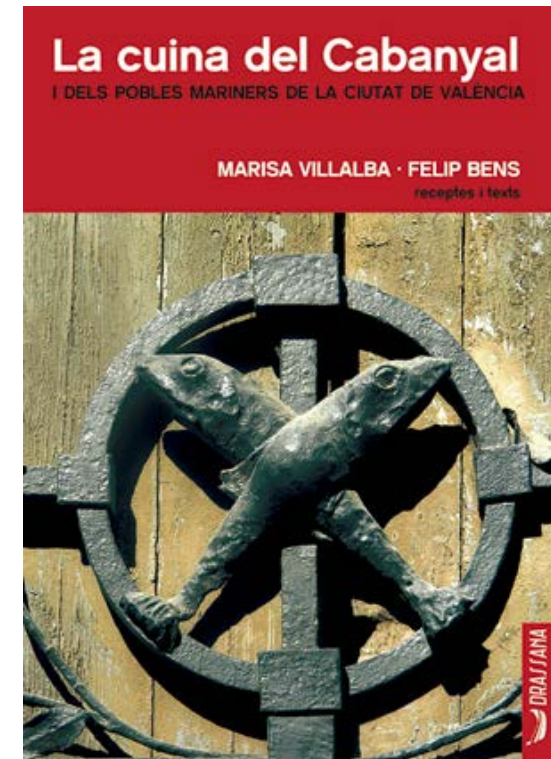
UNA CUINA ABOCADA A LA MAR

El primer volum de la col·lecció «Tastaolletes», de l'editorial Drassana, s'estrena amb una poderosa descripció d'una de les cuines valencianes més singulars.

No és cap secret que el Cabanyal i tot el districte marítim de la ciutat de València —el Canyameler, el Grau, Natzaret, la Malva-rosa— és un dels barris amb més personalitat de la capital del País Valencià. Naturalment, aquesta característica ve donada pel fet que, fins al segle XIX, el barri actual va ser una població independent. D'una manera o altra, els cabanyalers han mantingut l'orgull de poble i s'han sabut històricament determinants: quan Jaume I va fundar la *Vila nova maris Valentiae* (Vila nova de la mar de València), en el segle XIII, i aquesta progressivament va anar dotant-se de muralles i baluards, molt prompte es va saber essencial per

a la defensa i l'aprovisionament de la ciutat del Túria.

La relació amb la mar, bàsica en el sentit vital dels cabanyalers, s'ha mantingut tots aquests segles, però avui dia ningú, o pràcticament ningú, a la zona viu del peix, que ha estat el gran negoci local des de l'edat mitjana. Aquest sentiment de pèrdua és el que ha fet segregar la literatura i per això Marisa Villalba i Felip Bens han cregut oportú bastir un volum en què recuperaran receptes ancestrals de la seua cuina marítima. I ho han fet en una col·lecció, «Tastaolletes», que de seguida es va nodrir amb altres títols com ara *La cuina de la Safor* o *La cuina de la Serra de*

La cuina del Cabanyal

MARISA VILLALBA i FELIP BENS / Autors
EDITORIAL DRASSANA. VALÈNCIA, 2017

151 pàgines / 978-84-942860-9-4 / 17,95 €

Mariola (en versió bilingüe). Un exemple perfecte de l'actual moviment de recuperació de diferents aspectes de la tradició d'una de les gastronomies més excel·lents del món: la nostra, la valenciana.

La cuina del Cabanyal és també un recorregut per les vivències familiars i amicals dels autors. Com passa sovint en aquesta mena de llibres, la gastronomia es barreja amb la vida de manera inextricable. Cada plat, cada recepta, és una ocasió per a recordar càlides

entaulades, aplecs inoblidables. O aquella *nugà* de rap (la denominació *suquet* és més moderna) que feien a El Rebirongo, ja traspasat, i que ara és ocasió per a la nostàlgia literària (sic!):

A l'hora de les postres solia aparèixer algun mariner amb un poal de peix viu que se n'entrava directe a la cuina per a vendre'l. El taulell del bar, de cap a cap, albergava personatges pintorescs i oferia els millors capellanets del món; es parlava a crits i es rendia culte a un entrepà de salades amb tonyina en escabetx i anxoves casolanes. La febre nàutica reconvertí la taberna en restaurant i a hores d'ara és una pizzeria.

Emblemes mitològics d'un món desaparegut, per les pàgines d'aquest llibre van compareixent l'*esgarraet* (el «plat nacional del Cabanyal»), els aladrocs en vinagre (aquella part de la nostra gastronomia que ens agermana més amb l'altre gran poble ictiòfag del planeta, els japonesos), les mandonguilles d'abadejo, les sopes, els arrossos, els dolços... I és que, mentre hi ha cuina, hi ha esperança.

VÍCTOR COTLLIURE

ENLLAÇOS ▾

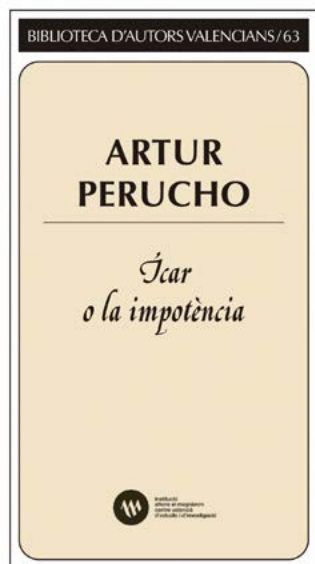
FITXA

AUTOR

VÍDEO

Ícar o la impotència

ARTUR PERUCHO / Autor
 INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM.
 VALÈNCIA, 2017

263 pàgines / 978-84-7822-705-1 / 16 €

ENLLAÇOS

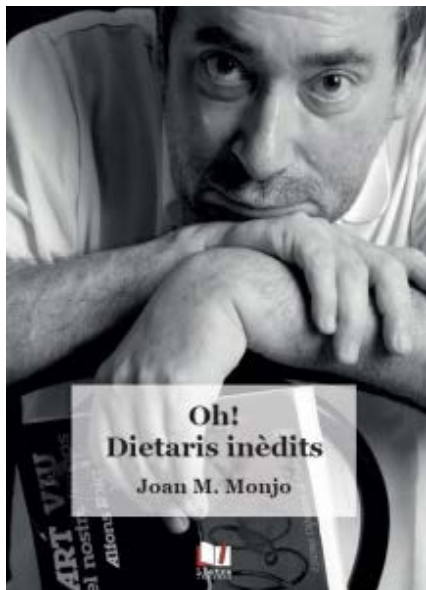

UNA JOIA PER FI RECUPERADA

La d'Artur Perucho (Borriana, 1902 – Mèxic, 1956) és una d'aquestes biografies destrossades –tallades bruscament en dos– per la Guerra Civil. Periodista de gran estil i enginy (col·laborador durant els anys vint i trenta amb la premsa de València, Barcelona, Alacant, Madrid i Bilbao), durant la contesa bèl·lica s'implicà fonament en la causa republicana, concretament des del sector comunista. En aquest paper el trobem dirigint a Barcelona el setmanari *Mirador* (confiscat pel PSUC) o el diari *Treball* (òrgan dels comunistes catalans). L'exili, obligat amb la derrota dels seus, el duria a Mèxic, on el seu rastre es perdria fins que una oportuna i recent tesi doctoral del també borrianenc Josep Palomero l'ha recuperat.

Ícar o la impotència (València, 1929), la seua gran obra literària, és una novel·la d'una modernitat insospitada que, fins que l'ha recuperada la Biblioteca d'Autors Valencians, novament represa per la Institució Alfons el Magnànim, ja no es trobava ni en llibreries de vell. Narra el fracàs d'un jove que fa cap a París a la recerca de la seua realització en tots els ordres i és, molt probablement, la millor novel·la valenciana del seu temps.

VÍCTOR COTLLIURE

Oh! Dietaris inèdits

JOAN M. MONJO / Autor

LLETRA IMPRESA. GANDIA, 2017

200 pàgines / 978-84-945008-8-6 / 14,95 €

ENLLAÇOS ▾

FITXA

AUTOR

LA PETJADA D'UNA EXCLAMACIÓ

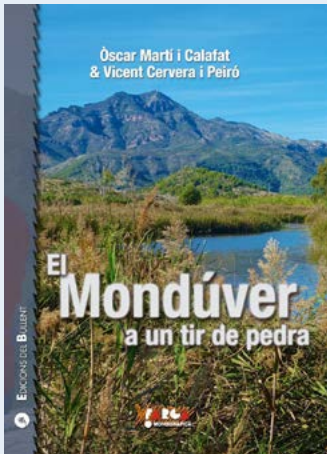
La recuperació dels dietaris inèdits de Joan M. Monjo, juntament amb *Oh!*, peça que li va valdre el Premi Joanot Martorell de Narrativa el 1978, és un d'aquests homenatges estranys en un país mancat de normalitat i que sovint naufraga a honorar repetidament les mateixes figures. L'editorial Lletra Impresa ha apostat per trencar aquesta dinàmica i acostar-nos l'obra d'un autor la memòria del qual estava en risc de desaparèixer per a les generacions futures. Amb la publicació dels seus quaderns i d'altres papers esparsos, tenim l'oportunitat d'explorar i interpel·lar un pedaç del passat més recent de la nostra literatura. Durant el recorregut, que abasta de 1978 a 2006 i mitjançant notes breus, podrem descobrir una personalíssima manera de mirar el paisatge, d'endinsar-se en allò quotidià i d'explorar l'anècdota, sempre del costat del preciosisme.

Més enllà de reivindicar la figura d'un activista cultural destacat, l'obra també serveix per a revelar-nos què suposa l'ambició d'escriure, quins són els dubtes que assaltaven Monjo, que l'emocionaven o el feien defallir. La seua veu és una invitació contundent, però sense enganyifes, a la literatura.

JOANJO GARCIA

EDICIONS DEL BULLENT

EL MONDÚVER A UN TIR DE PEDRA

Al nord de la comarca de la Safor s'alça un compacte i piramidal massís calcari coronat per un dels cims senyers de la província, proveït d'unes profundes arrels que s'endinsen al passat més pregon del País Valencià, El Mondúver.

El Mondúver a un tir de pedra conté 408 pàgines a tot color amb 32 rutes de 4 nivells de

dificultat distingits per colors. És un llibre de senderisme, però no únicament ja que els autors aprofiten per a il·lustrar el lector dels nombrosos valors etnogràfics que es poden trobar a cada ruta. És també un llibre de capçalera per viure la propera eixida a la muntanya abans i tot de fer-la.

EL MONDÚVER A UN TIR DE PEDRA

VICENT CERVERA PEIRÓ i ÓSCAR MARTÍ CALAFAT / **Autors**

EDICIONS DEL BULLENT. PICANYA, 2017
408 pàgines / 978-84-99041-97-1 / 27 €

ENLLAÇOS ▾

Fitxa

Autor 1

Autor 2

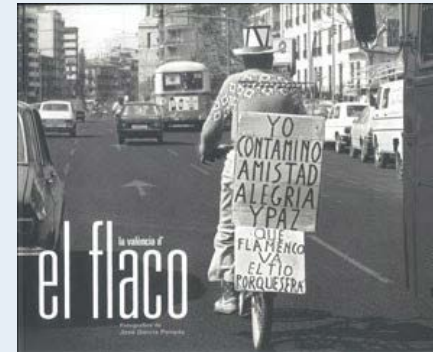

Vídeo

NOVETAT!

PUV

LA VALÈNCIA D'EL FLACO

Catàleg de l'exposició homònima amb més de tres-centes fotografies i fotomuntatges de José García Poveda, *El Flaco*, que conformen un paisatge urbà singular desenvolupat a València

entre el 1980 i el 2004. En les fotografies apareixen una diversitat de personatges que van participar fermament en la construcció del paisatge polític i sociocultural de la València en què vivim avui.

LA VALÈNCIA D'EL FLACO

FOTOGRAFIES FLACO POVEDA / **Autors**
PUBLICACIONES DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. VALÈNCIA, 2017

180 pàgines / 978-84-9133-067-7 / 30 €

ENLLAÇOS ▾

Fitxa

Expo

NOVETAT!

...nes / **novetats editorials**

TRES I QUATRE

LLUNA CRUA

Narra les vicissituds d'uns personatges en l'època més fosca de la dictadura franquista: la vida difícil, d'anihilació de persones, d'idees, de fam. Vida també de vegades alegre, amb les ganes de viure d'una gent que descobreix el seu entorn i el món que va i ve. I entremig, l'anhel de fugida com l'única possibilitat de ser i de ser lliure. Narrada sense cap concessió al sentimentalisme ni a la mirada enyoradissa, dolça i amable, pel temps de joventut que ja no

tornarà, aquesta novel·la mostra la duresa i la repressió, la misèria, el control policial i social, el dia a dia de persones que malden per sobreviure per damunt de tanta pobresa intel·lectual i moral.

LLUNA CRUA

OCTAVI MONSONÍS / Autor

TRES I QUATRE EDITORIAL. PATERNA - LA CANYADA, 2017

166 pàgines / 978-84-16789-73-3 / 14,50 €

ENLLAÇOS ▾

Fitxa

Autor

NOVETAT!

PERIFÈRIC

TESSEL·LES

La commemoració internacional dels cinc-cents anys de l'inici de la Reforma protestant, per Martí Luter a Wittemberg (Alemanya) el 1517, és el moment adequat perquè la cultura catalana disposi d'una obra com aquesta: història del protestantisme als Països Catalans. La Reforma fou el primer moviment de masses anti-jeràrquic de tot Europa i comportà un canvi històric a tot el món occidental, no sols religiós, sinó també polític, econòmic, cultural i lingüístic.

Si bé no arrelà aquí al començament, per motius que s'expliquen en aquesta obra, avui hi constitueix la segona confessió religiosa, amb prop d'un miler de centres de culte, socials, educatius i de lleure i més d'un centenar de publicacions des del 1869 fins ara. L'obra és capdavantera en aquest camp, tant pel tema estudiat com per l'àmbit territorial objecte de la recerca.

TESSEL·LES

MARTA PESSARRODONA / Autora

PERIFÈRIC EDICIONS. CATARROJA, 2017

289 pàgines / 978-84-92435-62-3 / 19,50 €

ENLLAÇOS ▾

Fitxa

Autora

EL COR DE LA **FIRA DEL LLIBRE** DE VALÈNCIA BATEGA AMB FORÇA

*Es consolida com la
primera fira de l'Estat
en facturació per
expositor i dia*

Vermella és la tonalitat de la passió, és també el color de la sang que circula i és la tintura de l'òrgan més important d'un ésser viu. D'aquest color s'ha tenyit enguany la **52 Fira del Llibre de València**, que es consolida, des-

prés de 12 dies d'activitat, com la primera fira literària en facturació per expositor i jornada (1.200 euros). Bon pronòstic, per tant, el que va intuir l'il·lustrador Julio Antonio Blasco –més conegut en el gremi com el Sr. Lopez. Encarregat de realitzar el cartell d'aquesta edició, el seu «llibrer»

ha aflorat el bon estat de salut actual, o almenys puntual durant les setmanes que envolten l'onomàstica del llibre, del mercat editorial al País Valencià.

El passat 20 d'abril, mentre sonaven els primers compassos de l'ineludible

Qualsevol nit pot sortir el Sol, 93 casetes del **Gremi de Llibrers de València** alçaven les persianes amb un munt de novetats, reedicions, recopilatoris i clàssics. La Fira del Llibre de València arriba a la maduresa fent-se cada vegada més gran. Circula pel tradicional passeig Antonio Machado, s'endinsa en el Museu de Ciències Naturals i recorre camí fins a assentar-se a la plaça dels coloms.

A dreta i a esquerra hi ha una proposta diferent i diversos estils de lectura. Uns quants es deixen influenciar pel privilegi d'una de les dedicatòries dels 750 autors

*«Un espai
d'activitats,
de festa»*

que l'han visitada; uns altres canvien d'idea després de deixar-se aconsellar pels llibrers o d'assistir a un debat, i uns tercers vénen a per les publicacions que han volgut estrenar-se precisament a la Fira, com *La regata*, de Manuel Vicent, i *El hombre que leyó su esquila*, de Fernando Delgado.

L'ÈXIT NO ÉS LA COMPRA

Amb tot, l'èxit no és la compra, sinó fer realitat la lectura de la publicació que, en arribar a casa, corre el perill de quedar-se a la tauleta de nit, a la prestatgeria o eclipsada per una pila de papers. Promoure l'hàbit lector és, sens dubte, la raó de ser d'aquest encontre en tant que «un espai d'activitats, de festa», subratlla Jesús Figuerola, president de la [Fundació pel Llibre i la Lectura \(FULL\)](#), que ha organitzat en 2017 «el programa més ampli de la seua història». Al respecte, Sembrar Llibres –una de les editorials valencianes– valora «positivament» el fet d'haver pogut presentar algunes de les seues darreres novetats «davant un públic molt ampli i veure quina ha estat la seua reacció».

150 presentacions, 135 [entrevistes](#) a escriptors al plató de televisió obert al públic, 16 taules redones i debats, 33 espectacles teatrals i musicals, 16 activitats d'animació lectora, 13 recitals, 129 tallers i 76 sessions educatives amb escoles és el sentit d'aquest certamen que porta enda-

vant el Gremi de Llibrers juntament amb FULL i el suport econòmic d'institucions públiques i privades.

PRIVILEGIATS TESTIMONIS

Inoblidable ha sigut el primer combat d'il·lustradors per a celebrar els 20 anys de la refundació de l'**Associació Professional d'Il·lustradors de València (APIV)**, i tan atractiu va ser el taller de rap amb **Atupa** que va obligar els músics a repetir-lo en diverses rondes. La il·lustradora i arquitecta Virginia Lorente va ensenyar els menuts a aprofitar els errors com a benefici, això és, els va mostrar com d'una taca fortuïta pot eixir un gran treball. I amb les artífexs vam

L'èxit no és la compra, sinó fer realitat la lectura de la publicació.

conèixer com es creen els nous gèneres de novel·la eròtica i novel·la negra femenina.

El més gratificant va ser constatar el creixement de treballs en valencià, com les traduccions fetes de les grans obres de Blasco Ibáñez, enguany de celebració. S'ha commemorat el centenari del naixement de la poetessa Gloria Fuertes, el 75 aniversari de la mort del poeta i dramaturg

Miguel Hernández i el 25 aniversari de la defunció de l'inigualable assagista valencià Joan Fuster. Com? Amb tot un ventall de biografies, antologies i recopilatoris que els fan volar de les pàgines del llibre a la nostra memòria més recent.

Però, si amb alguna acció em quede, perquè mai canvie, trie l'essència del perenne contacontes que encarna **Carles Cano**

(València, 1957), l'autor homenatjat en aquesta edició i que mai ha faltat en les altres 51. Docent durant 20 anys, guionista de programes audiovisuals infantils i escriptor amb una extensa obra de literatura infantil i juvenil per la qual ha rebut nombrosos guardons, Cano reivindica l'habilitat d'interpretar els llibres: «Sobretot per a les primeres edats, perquè el que fa és despertar el gust per la lectura, el

gust per la literatura. És el pont entre la literatura oral i la literatura escrita».

A més d'un centenar d'autors valencians –que no cite per no deixar-me'n cap–, s'han sumat, entre molts, els noms de Fernando Aramburu, Xavier Bosch i Care Santos, els líders de vendes de 2017. No obstant això, les cues més exagerades van ser obra del fenomen fan, que genera la

literatura juvenil de Blue Jeans i Albert Espinosa. Juntament amb les històries de ficció, també hi ha hagut treballs de recuperació històrica, com la tasca periodística de la revista *Valencia Semanal* (1979-1981) que ha reviscut Carles Senso i la figura irreplicable de Carlos Pérez amb què conversa la magnífica assagista Mercè Ibarz en *L'amic de la Finca Roja*.

UNA BOMBA AMB INSUFICIÈNCIA

Ni l'aigua ni la calor van alentir el ritme d'aquest aparador de l'edició, davant del qual es van aturar mig milió de persones i més de quatre mil escolars. La màquina que bombeja la circulació del llibre funciona. «Les vendes estimades de quasi un milió d'euros suposen un increment del 15% respecte als 850.000 euros facturats en la seua l'edició de l'any passat», indica el president del Gremi de Llibrers de València, Ignacio Larraz.

Malgrat tot, patim d'una insuficiència cardíaca que s'ha de tractar amb motivació de cara al lector. Sí, la que ocasiona el dramàtic índex de lectura en una de les nostres llengües cooficials. Només entre el 2% i el 3% dels valencians van optar pel valencià l'última vegada que van comprar un llibre.

MARIA IRANZO

BOLONYA IL-LUSTRADA:

54a FIRA DEL LLIBRE INFANTIL I JUVENIL

Diuem que els índexs de lectura no disminueixen excessivament entre les noves generacions i els llibres per a infants i joves es mantenen amb una certa solidesa, amb el suport d'una indústria que aposta amb força per aquests lectors. Sembla, doncs, que el futur es presenta esperançador. Aquesta fou una de les impressions generals recollides després de la 54a Fira del Llibre de Bolonya, la més important per a la literatura infantil i juvenil, que es va celebrar en aquesta ciutat italiana el darrer mes d'abril. Una vegada passada la Fira, però, som molts els que encara estem assimilant i digerint tot el que s'hi va viure. Probablement,

esdeveniments com aquests on el llibre esdevé el vincle d'unió són un lloc de trobada amable i relaxat entre tots els que d'una manera o una altra treballem, investiguem i gaudim de la literatura en general i dels llibres il·lustrats en particular, més que no pas una fira amb valors purament i estrictament comercials. A més, la gran compareixença de la indústria editorial catalana feia d'aquesta una edició especialment significativa per a tota l'expedició valenciana que vam viatjar durant aquells dies a la capital de l'Emília-Romanya, ja que el fet que la LIJ catalana fóra la convidada d'honor d'aquesta edició n'era una circumstància sense precedents de la qual tothom en volia ser testimoni.

LA IL·LUSTRACIÓ COM A VINCLE D'UNIÓ

Així, enguany, tot i que en un inici eren Catalunya i les Illes Balears els territoris convidats, aquesta invitació, gràcies a la bona disposició de totes les institucions, associacions implicades i els responsables respectius, es va fer extensiva a totes les terres de parla catalana amb la consegüent presència, juntament del Principat i les Illes, del País Valencià i Andorra; aquesta entesa, per tant, va convertir l'assistència del país convidat en un emblema distintiu que posava de manifest que allà ens congregàvem una cultura i una llengua co-

FAIR FIERA **SHARING A FUTURE.**
BOOKS IN CATALAN

CITÀ CITY **SHARING A FUTURE.**
BOOKS IN CATALAN

Io e te sappiamo che la più grande ricchezza dell'anima sono i sentimenti
JOSEP VALLVERDÚ

CITÀ CITY **SHARING A FUTURE.**
BOOKS IN CATALAN

FAIR FIERA **SHARING A FUTURE.**
BOOKS IN CATALAN

CITÀ CITY **SHARING A FUTURE.**
BOOKS IN CATALAN

muna sota un lema positivament inclusiu: «Sharing a future: Catalan Books». Aquest s'acompanyava d'un disseny il·lustrat per Max, un dels noms clàssics de la il·lustració catalana, i que, a més, es passejaria per tota la fira en forma d'una bossa roja que lluïa aquest distintiu. La importància d'aquesta fita era, doncs, tan cabdal que a la inauguració assistiren representants dels diferents governs juntament amb Vicent Marzà, conseller d'Educació de la Generalitat Valenciana i Carmen Amorga, directora general de Cultura i Patrimoni. I amb aquesta expectació mediàtica i envoltats d'un clima de complaença i satisfacció, els valencians, els veterans i els novells, ens deixàrem portar entre llibres i il·lustracions i passejàrem amunt i avall per una fira que exhibia amb orgull la bona salut de la literatura infantil i juvenil. I la de l'edició en la nostra llengua, també.

VIURE BOLONYA EN CATALÀ

Les sorpreses, consegüentment, ens esperaven només entrar-hi, perquè a la Bolonya no sols es venen drets, també hi ha exposicions i, sobretot, il·lustracions, moltes il·lustracions. La llibretera catalana Paula Jarrin va ser l'encarregada de comissariar dues exhibicions que, dissenyades per l'arquitecta Clara Solà-Morales, oferien una panoràmica del treball de quaranta-dos il·lustradors actuals. La primera d'aquestes aguitava impacient al

vestíbul del recinte, lloc de rebuda i entrada amable a la Fira, i mitjançant la qual es mostrava la selecció d'il·lustradors en una gandula per a cadascun, de manera que esdevenia no només una exposició, sinó l'indret des d'on relaxar-se, xarrar i planificar-hi la visita. Aquí hi havia, entre d'altres, Marta Altés, Víctor Escandell, Pep Montserrat i el valencià Luis Demano.

Una de les meravelles de les fires italianes és la passió amb què les ciutats que les acullen s'hi involucren. Allà ho anomenen el *Fuori Fiera* i es tracta d'obrir les portes del recinte firal a la ciutat, de manera que tot esdevé l'escenari on es desenvolupen activitats culturals, des d'exposicions a representacions teatrals, presentacions de llibres o xarrades amb autors. En aquest cas, el claustre de l'Archiginnasio va acollir l'exposició «Vet aquí una vegada», on hi havia dèsset il·lustracions de clàssics, com ara Pilarín Bayés, Roser Capdevila, Joma, el mateix Max i Carme Solé Vendrell, entre d'altres.

Al Palazzo d'Accursio, d'altra banda, hi havia l'exposició de Pilarín Bayés «Catalunya il·lustrada», una selecció d'il·lustracions que mostraven els moments destacats de la història i la cultura de la societat catalana, des de la prehistòria fins als nostres dies. A més, l'exposició no deixava indiferent el públic que la visitava, ja que a les il·lustracions se sumaven la bellesa de

l'indret (la Sala Maniga Lunga del palau esmentat) i un toc de sensibilitat enyoradissa que aportaven els estris personals de la il·lustradora, tresors *vintage* en un món en constant canvi.

La Biblioteca Salaborsa va ser la localització triada per a diferents tallers d'animació lectora, com ara «Una mà de contes», organitzat pel programa de la televisió pública catalana i que, mitjançant els recursos que ens ofereixen també al web, va fer una proposta per a treballar la narració a partir de la il·lustració, el vídeo i la sonorització. La Biblioteca Salaborsa també va acollir una xarrada entre l'escriptor balear Miquel Rayó i la catalana Núria Pradas que, sota el títol «Guerres, exili, refugiats. Una realitat visible per als infants i joves», abordava el tema de la guerra i les seues conseqüències en la vida de la població civil en general, i en la dels més menuts, en concret.

Finalment, les llibreries, tan importants en la vida d'una ciutat, també s'engalanaren per a aquesta ocasió. Gianino Stoppani, situada a la cèntrica Via Rizzoli i famosa pel catàleg d'àlbums il·lustrats que ofereix, va ser el lloc idoni en què l'espectacle «Petitesses», dels valencians Rodamons Teatre, es va representar en dues ocasions. La Generalitat Valenciana va ser l'encarregada d'organitzar aquesta representació que s'endinsa en les

històries petites de cada dia, eixes que, sense una reflexió adequada, solem passar per alt.

L'ESSÈNCIA DE BOLONYA

Aquesta fira és, en definitiva, el reflex d'una idea compartida amb els àlbums il·lustrats: una literatura que no posa normes, que barreja l'art i la bellesa de les històries i que proposa una altra manera d'observar el món, de fixar-se en els detalls més petits i de gaudir mitjançant una mirada que canvia amb el temps. Tot plegat, Bolonya ha significat una fira mediàtica, de cohesió, de celebració del bon estat de salut de la literatura infantil i juvenil en català però, passats els mesos, on ha quedat aquell entusiasme? Estem aconseguint transmetre el plaer per la lectura? Hi ha una presència significativa d'àlbums il·lustrats als centres educatius, les famílies i les biblioteques? Qui tria i recomana la dieta literària dels nostres menuts? Tenim uns bons plans de foment lector? Bolonya no pot restar com una quimera. Hem de seguir treballant.

CLARA BERENGUER / MARGARIDA CASTELLANO

FIRA DEL LLIBRE DE BOLONYA

